

Şehir ve Alimleri

◆ Şehir ve Alimleri

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Kültür Yayınları: 26

Şehir ve Alimleri Sempozyumu Kitabı
11-12 Kasım 2016

Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER

Editörler

Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ

Prof. Dr. Hayri ERTEN

Prof. Dr. Fikret KARAPINAR

Yrd. Doç. Dr. Ali DADAN

Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk ERDEM

Arş. Gör. Fatma Şeyma BOYDAK

Arş. Gör. Ahmet Mekin KANDEMİR

Grafik & Tasarım

Büşra UYAR

Merve ACAR BÜLBÜL

Muhammed Sami PAÇURLU

Mustafa ALTINTEPE

Baskı - Cilt

Güler Ofset Fevziçakmak Mah. 10447 Sok. No:12
Karatay/KONYA

ISBN

978-605-4988-27-3

Tüm Hakları Saklıdır /All Rights Reserved

*Kitapta yazılı olan her türlü bilginin ve yorumun sorumluluğu yazarların kendilerine aittir.

Ön kapaktaki çalışma Konya'daki Selçuklu-Osmanlı Mimari Eserleri ve Bezemeleri Kitabının 26 sayfasından alınmıştır. Açıklaması: 1323 yılında Konya'da yazılmış bir Mesnevi'deki Selçuklu tezhibi İ.A. Süheyl Ünver'in çalışmasını yeniden çalışan Şeyda Mehmetoğlu'na aittir.

* Arka kapaktaki çalışma Konya'daki Selçuklu-Osmanlı Mimari Eserleri ve Bezemeleri Kitabının 23 sayfasından alınmıştır. Açıklaması: Münhani desenli şemse. (Kur'an-ı Kerim, Yusuşağa Kütüphanesi, no: 6626) Çalışan: Fisun Türkeli'ye aittir.

Aralık 2017

*Bu çalışmanın tasarım ve baskısı Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı tarafından yaptırılmıştır.

SULTAN'UL VÂİZİN TAHİR BÜYÜKKÖRÜKÇÜ

Bekir ŞAHİN¹

Bir milletin geleceği ilmî ve fikri yönden gelişmesi, geçmişteki kültür mirasını çok iyi bilmesine ve benimsemesine bağlıdır. Kültür mirasının temel taşları ise yetiştirdiği büyük şahsiyetlerdir. Bu tarihe mal olmuş büyük şahsiyetleri takdir etmeyip, yeni kuşaklara aktarmadığımız sürece, onlar kendilerine başka kültürlerin ürünü olan şahsiyetleri örnek alacak, dolayısıyla bir tür kültürel yozlaşma ortaya çıkacaktır. Bu sebeple İslâm âlemi, yetiştirdiği alimleri iyi tanımak ve onların kristalleşmiş fikir ve davranışlarını örnek almak durumundadır.

Unutulmamalıdır ki, toplumun manevî dinamikleri vardır. Bunlar iyiliğe, güzelliğe, hayra açık olan insanların gönüllerini aydınlatırlar. Onların manevî ışıkları, sonradan gelen nesilleri de aydınlatmaya devam eder.

Mensubu oldukları milletleri sonsuzlaştıran bu şahsiyetler, yalnızca kendi asırlarındaki insanları değil, sonradan gelecek olan kuşakları da etkileyerek yüceltirler. Onların yüksek fikirleri, yaptıkları işleri ve ilmî çalışmaları insanlığa ve ümmete bırakılan mirasların en şerefli ve en ihtişamlısıdır. Onlar geçmişle bugünü birbirine bağlamakta, geleceğin daha iyi olmasına yardım etmektedirler. İlim ve hal insanları ayak bastıkları toprakları etkiler daha sonra da etkileri gittikçe yayılır.

Dünya'da özellikle İslam coğrafyasında düşmanlıkların sonlandırılması ilim ve hal sahibi insanların İslam anlayışında saklıdır.

Tahir Büyükkörükçü Konya topraklarında yetişen manevi mimarlardan biridir. Tahir Büyükkörükçü Hoca Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçişte köprü vazifesi görmüş, ülkenin uzun süren siyasi

¹ Konya Yazma Eserler Bölge Müdürü.

ve idari anlamda sıkıntılarının yaşadığı bir döneme şahitlik etmiştir. Bu sıkıntılar Tahir Hoca'nın hayatına yansımış ancak bu dönemlerde bile idealinden vazgeçmemiştir.

O dönemin sıkıntılarını yaşayan diğer dostları gibi tevekkül etmiş "Neylese mevlam güzel eyler" teslimiyeti göstermiştir.

Stresin, manevî hastalıkların ve aile içi geçimsizliklerin hayli arttığı günümüzde Tahir Büyükkörükçü Hoca ve onun gibi şahsiyetlerin nefes ve himmetlerine çok ihtiyaç vardır. Ülkemizin ve insanlığın maddî ve dünyevî taleplerinin artması ile birlikte ruhi hayatımız ciddi aşınma ve savrulmaya maruz kalmaktadır.

İşte tam bu noktada topluma –tabir-i caizse- terapi yapacak, onlara yaratıcılarını hatırlatıp, sevdirecek örnek şahsiyetlere dünden daha fazla muhtaç olduğumuz izahtan vârestedir.

Türkiye'de yıllarca resmi kurumlarımız kültürün bir millet hayatındaki önemi üzerinde durmamış, zihin yormamıştır. Ülke gelişmesi maalesef parasal zenginlik olarak görülmüş ama asıl zenginliğin parasal değerlerin kültürün emrine verilmesi olduğu ihmal edilmiştir.

Günümüzde her ne hikmetse *Tahir Büyükkörükçü Hoca ile ilgili* bir lisans tezi dahi yapılmamıştır. Tahir Hoca gibi yaşadığı topluma yön veren önemli şahsiyetler ile ilgili Necmeddin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından düzenlenen bu bilgi şöleni bir ilk olma özelliğine sahiptir. Dileğimiz odur ki bu mümtaz şahsiyetler tarihin tozlu raflarından inerek insanlığın hizmetine sunulsun. Tahir Büyükkörükçü hocamızla birlikte diğer alimlerimizi yeniden bir ruh inşası için gündeme taşıyabilmek bu çalışmayı yapmakta en büyük gayemiz. Bu bilgi şöleninin Konya irfanı açısından yeni kazanımlar ve açılımlar sağlayacağı ümidiyle tüm emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Tahir Büyükkörükçü, Konya'nın Ulu Irmak Mahallesinde 23.03.1926 tarihinde doğdu. Babası Körükçüler'den Marangoz Mehmed Efendi (1907-1964), annesi Dülgerzâdelere'den Aliye Hanım'dır (1906-1958). Tahir Büyükkörükçü Hoca, ilk eğitimini, Mahalle hocalarından olan Bahçivan İsmail Efendi'den aldı. İlkokulun ardından Konya Erkek Ortaokulu'na kaydoldu (1939).

Bu arada Kur'an eğitimi aldı ve tecvid okudu. Ortaokulun son sınıfında iken dinlediği Hacı İsa Rûhi Efendi'nin (Bolay) vaazından

etkilenerak 1942'de resmî öğrenimini yarıda bırakıp İslâm ilimleri tahsiline başladı ve dört yıllık eğitiminden sonra icâzet aldı.

Bu sırada Hacıveyiszâde Mustafa Kurucu'dan hadis, ahlâk, fıkıh, tefsir, akait, meani, beyan, bedî dersleri aldı.

Müsevvid Mehmet Bülbül Efendi'den ferâiz, Hacı Hâkî Efendi'den (İzler) farsça, Hacı Haydar Efendi'den (Ulukapı) kıraat tahsil etti. Bu yıllarda Konya il merkezindeki mescidlerde vaazlar verdi.²

Askerliğini İzmir Foça'da tamamladı (1946-1949). İleride ismiyle özdeşleşecek olan Kapu Camii'nde ilk vaazlarını askerden izinli geldiği ramazan ayının son günlerinde yaptı.

Askerlik dönüşü vaazlarına devam ettiği sırada Konya'da bir vaazını dinleyen dönemin Diyanet İşleri Başkanı Ahmet Hamdi Akseki'nin talimatıyla Konya merkez vaizliğine tayin edildi (28 Şubat 1950).

Vaaz ve sohbetlerine gösterilen büyük ilgi nedeniyle ilk görev yeri olan Asri Cami'den Şerafeddin Camii'ne nakledildi.

15/05/1957 tarihinde Atçekenler'den Fahriye Hanım'la evlendi. Fahriye Hanım'ın 06/09/2003 tarihinde vefatından sonra 08/01/2004 tarihinde Aliye Hanım'la evlendi.

Vaizliğinin yanı sıra gençlere dersler okuttu. Bu gençler arasında Hasan Hüseyin Varol, Ermenekli İbrahim Koçaslı, Eğışteli Kerim, Memiş Yöntem, Ahmet Küçük, Mehmet Cinkara, Bekir Doğanay, Mehmet Kabakçı gibi şahsiyetler vardı.

Güvenlik güçlerince derslerinden birisine yapılan ani baskın sonrası on üç, on yedi yaş arasındaki on dört çocuğa Arap harfleri ve Arapça sarf ve nahiv tedaris ettirmek suçuyla kısa süre başkanlık emrinden alındı (28 Mart-15 Mayıs).³

1951'de açılan Konya İmam Hatip Okulun'da Hacıveyszâde Mustafa Efendi ile birlikte Arapça öğretmenliği yaptı (1952-1953). 1952 yılında hacca gitti. Vaizlik görevini sürdürürken açılan imtihanı kazanarak Sancioğlu (Boncuk) Camii imam hatipliğini de üstlendi (15 Şubat 1956). Hafızlık için önemli bir merkez olan Bulgur Tekkesi'nde başladığı, ancak askerlik görevi vesilesiyle ara verdiği hafızlığını da bu sırada tamamladı.

² Karaçam, İsmail, Hatıralar, İstanbul 2009, s.121.

³ Varol, Hasan Hüseyin, Yaşadıklarım ve Gördüklerim, Konya 2015, s. 235-242

27 Mayıs 1960 askeri darbesinden sonra maruz kaldığı baskılara rağmen vaazlarına devam etti. Hakkında yürütülen tahkikattan somut bir netice alınmadığı halde önce başkanlık emrine alındı ve ardından burdur merkez vaizliğine gönderildi. (20 ağustos 1964)⁴

Tahir Büyükkörükçü Hoca: "O günler çok sıkıntılı günlerdi. Nedensiz, niçinsiz tutuklamalar oluyor, gidenlerden haber alınamıyordu. Bu adamlar beni de almaya gelirlerse çamaşır, pijama almama bile müsaade etmezler diye, sekiz ay çantam odamda hazır bekledim. Çok îmalı sözler duyardım. Ancak bir tek vaazımdan geri kalmadım." diye anlatırdı.

Burdur Günleri

Burdur ve Isparta'da:

Kendisi resmen, Diyanet'in vaizi idi. Konya'da uyandırdığı dini heyecan bazılarını korkutmuştu. 1964 yılında Burdur'a tayini çıktı. Hoca Efendi gün için Konya'ya nazaran daha değişik bir yapıya sahip olan bu küçük ilimizde yalnız kalması hedeflendi. Ancak Burdurlular yeni hocalarına o kadar sahip çıkmışlar, o kadar çok sevmişlerdi ki, o günlerini, "Ensârın Muhacirine sahip çıktıkları gibi Burdur'lu kardeşlerimiz de bize sahip çıktı, hiç yalnızlık çekmedik, hiç garip kalmadık." diyerek anlatırdı.

Ali Ulvi Kurucu hatıratında bu günleri şöyle anlatıyor; Burdur'a gönderilmesi, tabii Burdur'lular için bir nimet oldu. Burdur'dan gelen hacılara onu sorardım. Hepsi kendisini hayırla anarak şöyle derlerdi: "Allah razı olsun, Tahir Hoca'mızın gelmesiyle, Burdur ve Isparta yeniden canlandı. Biz, cihat nedir, ilmî sohbet nedir, zikir nedir, fikir nedir bunları bilmezdik. Tahir Hocamız, çocuklarımızı okutmamız, İmam Hatip Okulları'na vermemiz için bizleri uyandırdı. Eskiden İmam Hatip Okullarına hep köylerden çocuk gelirken, şimdi artık şehirlilerin de çocuklarını İmam Hatip Okullarına gönderdiğine şahit oluyoruz." ⁵

Yapılan vaazlar sonucu, Burdur ile Isparta adeta tek il olmuş, civar vilayetlere ve ilçelere Tahir Hoca konuşmalara gitmiştir. Cuma vaazlarına ise Isparta'dan otobüslerle gelip dönmüştür. Bir hoca olarak ilk salon konuşmasını 1965'te Burdur'dan giderek Denizli'de yapmıştır. Tahir Hoca Efendi'nin Burdur hatıralarının en önemlilerinden biri de Üstâd Necip Fazıl'la tanışmasıdır. Konferans için Burdur'a gelen

⁴ Yenimeram Gazetesi,18/08/1964;

⁵ Düzdağ, M. Ertuğrul, Üstâd Ali Ulvi Kurucu Hatıralar 3, İstanbul 2007, s.354-362

üstâd, halkın sitayişkâr övgülerle kendisinden bahsettikleri hocalarını yakından tanımak ister. Akşam kaldığı evde banttan bir vaazını dinler. Ertesi gün verdiği konferansında da bizzat tanışır. Kolay kolay kimseyi beğenmeyen üstâd, Tahir Hoca Efendi'yi çok sever ve onun hakkındaki o ilk ve meşhur yazısını yazar. Bu ilk tanışmadan sonra karşılıklı, çok seviyeli bir dostluk üstâdın vefatına kadar devam eder.

Necip Fazıl kendisini dinledikten sonra tebrik etmiş ve şunları söylemiştir: "Tahir Büyükkörükçü'yü, çölde, bir çorak vadide yetişmiş bir güle benzettim. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'ndan sonra, Arapça okumak, din ilimlerini tahsil etmek şöyle dursun, Kur'an-ı Kerim'in bile yasak olduğu bir devirde, böyle bir vaiz, böyle anlayışlı bir insan, söylediklerini, benim gibi müşkülpesent bir kimseye dahi dinletebiliyorsa, bu kabiliyeti bir deha eseri ve bunu İslâm'ın bir mucizesi olarak sayarım. İslâm, meyvelerini ve mucize şafağını ufuklardan sökmeye başlamıştır."

Üstâd, Burdur'da ilk karşılaştıklarında, "Noktalama" köşesinde İstanbul'a şu kısa notu geçer:

DİN ADAMI

Bu vatanın kaldırımları fildişinden ve evleri billûrdan, hayal üstü bir madde ve mânâ kemâline ulaşmış bir başkenti, sitesi (metropolis) olsaydı da, bu başkentin 1 milyon kişilik büyük mâbedinde, her evin her odasında bir hoparlör içinde sesi uğuldayan bir üstün kelâm ve hakikat vâizi bulunsaydı, onu bile bana hor gösterecek çapta, gerçeklikte ve derinlikte bir din adamına, 25.000 nüfuslu Burdur Kasabası'nda rastladım.

Gelince anlatırım. ⁶

O seyahatinden İstanbul'a döndükten sonra "Çerçeve" de şunları yazar:

"Tahir Büyükkörükçü, şöhretini uzaktan duyduğum, fakat şahsiyle, eserini ve tesirini Burdur Kasabası'nda gördüğüm Tahir Büyükkörükçü, öteden beri vasıflarını hayalimde yaşattığım üstün din adamının hâlis örneği... Öyle ki, insan, döküm işiyle elde edilebilen bir varlık olsaydı, Tahir Hoca'yı kumda açılmış bir kalıp gibi, model diye gösterebilirdim. Bütün din adamları, madenlerinizi o kalıpta dondurup Tahir Hoca şeklinde meydana çıkın.

⁶ Kısakürek Necip Fazıl, "Noktalama", *Yeni İstanbul Gazetesi*, 17 Ocak 1965.

Madde bakımından mümkün olmayan bu döküm işi, unutmayalım ki, ruh yönünden kabildir ve ruhların birbiri içinde erimesi, Allah'ın imkân âlemine bahşettiği bir keyfiyettir. O halde ruhlar, mâdenlerini yine Tahir Hoca'nın kalıbında dondurup şekillensin... Husûsiyle din telkinine memur insanlar...

Tahir Büyükkörükçü, din adamında, ilmin ruha dönüşünü ve ruhun, bir taraftan en iyi ahlâka yuva oluşunu, bir taraftan da her mukavemeti eritici bir "nâr-ı beyzâ" potası haline gelişini, topuğundan saçına kadar heykelleştirmekte... O, büyük dâvânın mukaddes ölçülerini (pasif) bir nakil plânında geveleyen köhne bir ses ustuvanesi değil, aynı ölçülerin dost ve düşman bütün kutuplarını taniyan ve cemiyetteki her tatbik şeklini bilen yepyeni bir nida hançeresi...

Burdur gibi bir köşeye itilmiş, tıklımış olan bu nida, kendisini 24 cami ile oradaki tugaya ve hapishaneye bağlayan, böylece bütün Burdur'u fıkır fıkır kaynatan nakil şebekesiyle, gönül isterdi ki, bütün Türkiye'yi filesi içine alsın...

Burdur, bütün vatanın hasret çektiği din adamı örneğini koynunda barındırdığından, bütün vatan da, bunca ölü, sakat veya sapık misaller içinde numunelik şahsiyetin Burdur'da bulunduğundan haberli midir?⁷

1968 yılında bir siyasi parti liderinin Büyük Millet Meclisi kürsüsünde yaptığı konuşma üzerine de yine "Çerçeve" adlı köşesinde şunları yazmıştı:

Konya Müftüsü

Konya Müftüsünden ne isterler? Onu belli başlı bir şahıs olarak mı ele alırlar, bir makam veya bir sembol diye mi? Hakkında menfî sıfatların hepsini tükettiğimiz ve yenisini bulmakta âciz kaldığımız ihtiyar Paşa, asıl alâkah isimleri anmaktan çekindiği için, "Konya Müftüsü"nü bir kere ağzına alır ve ondan sonra bu tabir sloganlaşır. Konya Müftüsü aşağı, Konya Müftüsü yukarı!.. Hattâ mâhut gazetesinin yazarı, Konya Müftüsü'nü üç ayaklı sehpanın bir ayağı olarak göstermeye kadar gider; başka bir gazetede "günün ansiklopedisi" şeklinde, bu yedi başlı, kırk kollu ve yetmiş ayaklı canavarın kafa kâğıdını neşretmeye kalkar. Konya Müftüsü, Tahir Büyükkörükçü isimli, ruhta ve maddede genç ve dinç, derin ve gerçek bir Müslümandır; ve din adamları içinde vecd, ihlâs, irfan ve idrak bakımından sayısı birkaçı

⁷ Kısakürek, Necip Fazıl, "Çerçeve", *Yeni İstanbul Gazetesi*, 19 Mart 1965.

geçmeyen müstesnâ örneklerden biridir.

Bu dâvânın (fors motris) dedikleri muharrik kuvvetlerin dile almaktan korkup da Tahir Büyükkörükçü'yü makam ismiyle hedef tutmak, din adamları tarafından kanunsuz bir hareket köpürtüldüğü yolunda bazı mercileri ve zümreleri kışkırtmak içindir ve her zaman olduğu gibi tâbiyelerin en denîsidir. Yalnız makam ismiyle anılan Tahir Büyükkörükçü, asıl bu ismin arkasındaki temsilci mânâ ile ele alınıyor, böylece şeriatin harekete geçtiği ve her şeyi silip süpürmek üzere olduğu tarzında bir hava yayılmak isteniliyor.

Ve işin en hazin tarafı, cevap vermeye tenezzül etmeyecek olan bu makamın asıl sükûtu, kendilerince zaaf telâkkî edildiği için hücum istikameti kolayca o tarafa çevriliyor ve hakikatte mimledikleri hedef, üzerlerine yalın kılıç gelmesin diye bir ân görmemezliğe getiriliyor.

Sevgili Tahir Büyükkörükçü!

İslâm dâvasının, bokstaki antrenman yastığı gibi, tokatlanacak insanı olarak seni seçenlere teşekkür et ve bu halinden Allah'a hamdet!.

Necip Fazıl Kısakürek⁸

Konya Müftülüğü

1965 yılında yapılan seçimlerde siyasi iktidarın değişmesi sonucu, o gün Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı olan Yaşar Tunagür, Hoca Efendi'nin ısrarlarıyla, sürgünle çıkarıldığı Konya'ya müftü olarak döner (3 Mart 1966). Altı yıl devam eden müftülük yılları unutulmaz hizmetlerin yapıldığı yıllardır.

Konya'ya meşhur üstatlar getirilerek önemli konularda hocalara dersler verdirilir. Konya'mıza, bugün Meram Müftülüğü olarak hizmet vermeye devam eden müftülük binası kazandırılır. Müftülük yaptığı yıllarda vaaz etmekten ve çevre illerde konferanslar vermekten hiç geri kalmamıştır. Müftülük de devamlı kürsüde olmuştur.

Altı yıl süren bu görevin ardından tekrar vaizliğe döndüyse de bir yıl sonra emekliye ayrıldı (20 Haziran 1973).

Yirmi beş kadar arkadaşı ile geniş bahçelerin içine yapılan, yüksek duvarları sayesinde birbirini hiç görmeyen evlerin meydana getirdiği mahalleye, "Erenköy" adını verdi. "Sadece ezan ve kuş sesi duyulur." dediği mahallesi, hâlâ Konya'nın mutena bir semtidir.

⁸ Kısakürek, Necip Fazıl, "Çerçeve", *Yeni İstanbul Gazetesi*, 8 Mart 1968.

1970'de kurulmasına öncülük ettiği Konya Selçuklu ilçesi Erenköy mahallesinde fahri imamlık yaptı (1971-1975). Sabah namazlarından sonra tefsîr dersleri yapılırdı. Cuma va'zlarına ve haftada en az bir defa yapılan yatsı namazı sohbetlerine şehirden de gelen büyük cemaatler iştirak ederdi.

Hac mevsiminde Haremeyn'de vaazlar verdi. 1976 dan itibaren irşat hizmetlerini Avrupa ülkelerine taşıdı.

Hapishane

12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra gözetim altına alınıp mahkeme kararıyla tutuklandı ve on bir aya varan tutukluluk süresinin ardından yargılanmak üzere serbest bırakıldı (25 Temmuz 1981). Ankara sıkı yönetim komutanlığı askeri mahkemesi tarafından tutuksuz yargılama neticesinde verilen 3 yıl ağır hapis cezası temyiz edildi (28 Şubat 1983).

1982 anayasasında şekillendirilen yeni yasayla kendisine 10 yıl siyaset yasağı getirildi. Beş yıla yakın devam eden mahkeme süresi sonunda beraat etti (3 Şubat 1985). Yurt dışına çıkış yasağının kaldırılması üzerine Haremeyn'e mücavir oldu(1985-1999). Bu süre içerisinde Türkiye'de bulunduğu zamanlarda Kapu Camii'nde Cuma vaazlarına devam etti.

1977 yılına kadar aktif siyaset içinde yer almayan Büyükkörükçü, Necmettin Erbakan'ın Konya'dan Bağımsız milletvekili adaylığını koyduğu 1969'dan beri Milli Görüş hareketi çizgesindeki siyasal oluşumlara aktif destek vermiş, 12 Eylül Askeri darbesinden sonra aktif görev almasa da vefatına kadar söz konusu camia ile yakın ilişkileri sürdürmüş 28 Şubat süreci sonrasında bu camianın içinden çıkan yeni siyasi hareketi desteklemiştir. Henüz çocukluk çağında tanıyıp sohbetlerinde bulunduğu Nakşîbendi Halidi silsilesinin Türkiye'deki önemli kollarından Erbili Dergâhı Postnişini Mahmut Sami Ramazanoğlu'na intisap etmiştir. Burdur'da görev yaptığı dönemde Şeyhi'nin ders vekilliğini üstlenmiş Erenköylü Hikmet Tuzkaya, Yahyalı Hacı Hasan Dinç, Musa Topbaş, Çarşambalı Mahmut Ustaosmanoğlu, Ali Ulvi Kurucu, Mehmet Zahit Kotku, Necip Fazıl Kısakürek ve Muhammed Harrani gibi şahsiyetlerle dostluklar kurmuş *Osman Çelebizade Sıdkı Çelebi'den (Yarkın)⁹ icazet alarak Mevlevi Dergâhına da intisap etmiştir.*

9 Çelebi, Sıdkı 1869'da Konya'da doğdu. Orta derecede tahsil yaptı, Mevlâna'nın 18'nci batın erkek evladından Osman Çelebi'nin oğludur.(Yeni Konya, 25 Ocak 1967)

Büyükkörükçü 1960 yılından itibaren hemen her yıl gittiği hac ve umre yolculuklarında Suriye ve Irak'ta ilim tahsili için bulunan Türk öğrencilere maddi ve manevi yardımlarda bulunmuş, bu seferler esnasında aldığı birçok Arapça eseri kütüphanesine kazandırmıştır. O yıllarda Türkiye'de Arapça kitap bulmak zordur. İlk haclarından getirdiği kitaplarının onun için ayrı bir değeri vardır.

Haremeyn'e mücavir kaldığı yıllarda Muhammed Ali es-Sabuni ve Muhammed b. Alevi el Maliki gibi şahsiyetlerle tanışarak dostluklar tesis etmiştir. Türkiye'de İslami hayatın yeniden canlanması için büyük önem verdiği imam hatip okullarını memleketin geleceğini inşa edecek ilim yuvaları olarak görmüş bu okullara maddi katkılarda bulunmuştur.

Her hatip ve vaizin buluşma noktası İslam'ın temel değerleridir. Bu noktada onlar arasında sarsılmaz bir söylem ve eylem birliği söz konusudur. Hatip ve vaizleri birbirinden farklı kılan şey ise İslam'ın temel değerleri üzerine bina edilecek olan hayatın şeklidir. Her hatip ve vaizin bu hayat inşasında, önceleyip üzerine titrediği ilkeleri, hedefleri ve adeta kırmızı çizgileri vardır. İşte merhum Tahir Büyükkörükçü Hoca Efendi'nin, ömrünü adadığı vaaz kürsülerine, dünya ve ahiret saadeti yolunda çizdiği kırmızı çizgileri (olmazsa olmazları), Allah ve Resulüne tam teslimiyeti. Tahir Büyükkörükçü vaazlarında dinleyicilerinden ısrarla şunu ister: "Allah ve Resulüne mutlak teslimiyet" Hoca Efendi bütün vaazlarında bu hususa geniş bir yer ayırır. Tahir Büyükkörükçü vaazlarında dünya ve ahiret mutluluğuna, toplumu da huzura kavuşturacak olan öğütler sıralar: "Cehaletten uzak durma, nefsin isteklerine uyup haktan bihaber olmama, gizli ya da açık şirke girmeme, Allah'a tam bir teslimiyetle bağlanma, pasif bir iman anlayışıyla insanın her şeyi kadere yüklememesi, gönlün tamamıyla Allah'a teslimi ve her şeyin ondan beklenmesi, sabırla ve ağır başlılıkla yoluna devam etme, affetmesini bilme, gıybet etmeme, gazap ve öfkeden uzak durma, Allah'ın varlığından başka hiçbir varlığın varlığına bağlanmama ve namaz kılma" tavsiyelerinde bulunmaktadır.

Tek Derdi İslam'dı

Tahir Büyükkörükçü Hoca Efendi, Müslüman'ların dertleriyle dertlenir, verdiği vaazlar ile halkı bilinçlendirir, dünyanın çeşitli yerlerindeki mazlum Müslümanların çektiği sıkıntıları dillendirirdi. Vaazlarını Mesnevi'nin, Sa'di Şirazi'nin, Mevlana Cami'nin, Mehmed Akif'in şiirleri ile süsler, vermiş olduğu bu vaazlar halkın takdirini

kazanırdı. Tahir Efendi'nin verdiği vaazların çoğu görüntü ve ses kaydına alınır, bu vesile ile birçok kişi o vaazlardan istifade ederdi.

Ali Ulvi Kurucu Hatıratında Tahir Hoca ile ilgili olarak şunları anlatıyor:

"1955'te Konya'ya gittiğimde Doktor Ali Kemal Bey, Dişçi Nuri Bey, Fevzi Özçimi, Hacı Ahmet Kağnıcı Beyler ve daha başka gönüldaşlarla birlikte Tahir Bey'de bana candan alaka gösterdiler. Konya'da bulunduğum bir ay müddet içinde her gece sohbetlerimiz vardı.

Tahir Büyükkörükçü Bey, Konya'da Kapu Camii'nde Cuma namazlarından önce vaaz ediyordu. Baktım, vaazlarında benim şiirlerimden beyitler okuyor. Hele şu beyti çok tekrar ediyor.

Bitmez güzelin vasfı ağaçlar kalem olsa

Hilkât de bütün şi'r ile boydan boya dolsa

Vaazlarında Mesnevi'yi kürsüye getirmişti. Bilhassa asrımızın Mesnevi'sini yazan Mehmet Akif'ten Safahat'ten güzel şiirler okuyordu. Bir gün fakire iltifat olarak dedi ki:

"Ağabeyimiz, son yazdığınız Gönül Ver, şiirindeki bir beyiti okurken, evde ihtiyar ve irademi kaybederek Mevlevi dervişleri gibi sema etmişim..."¹⁰

"Hangi beyit bu Tahir Efendi?" diye sorduğumda şu mısraları okumuştum.

Her zerrenin Allah diyen ahengini duy da,

Milyarla dilin andığı Sübhan'a gönül ver.

Bu beyit çok hoşuna gitmiş; her zerre Allah diyor, kainat bir zikir hane oluyor; zikir hanede her şey aşk ve şevk içinde sema ediyor, devran ediyor... Hazret de o devrana katılmış...

Acizane şiirlerimin, böyle münevver, imanın, Kur'an'ın nuruyla aydınlanmış olan samimi dostlar tarafından takdir edildiğini görmek, fakire ilham kaynağı oluyordu.

Şeriat, Hakikat ve Cihad: Tahir Efendi'nin ilmi olduğu kadar, tasavvuf tarafı da vardır. Nakşi'dir. Sami Efendi hazretlerine bağlıdır. Şaibesiz, pürüzsüz bir tasavvuf anlayışı vardır. Derslerinde, hem

10 Düzdağ, M. Ertuğrul, Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar 3, İstanbul 2007, s.354-362

şeriat, hem hakikat, hem de cihat ruhunun canlandığını görürdünüz. Kendi cehdi ve gayretiyle Farsça'yı da öğrenmişti. Mesnevi'yi aslından okuyup hazmetmişti. Mevlana hazretleri üzerine eserler kaleme aldı.

Allah Resulü(sav)'ne Gönülden Muhabbet: Tahir Büyükkörükçü Hoca Efendi'nin vaazları dikkatlice dinlendiğinde bu vaazları Allah resulü(as)'ne birer "muhabbetnâme" olduğu rahatlıkla görülecektir.

Medeniyet Tasavvuru: Tahir Büyükkörükçü Hoca Efendi'nin vaaz üslûbunun en önemli özelliklerinden birisi de sürekli bir medeniyet vurgusudur. Denilebilir ki Hoca Efendi bir ömür kürsüde İslam medeniyetin izini sürmüş, kendisini dinleyenleri alıp adeta o çağlara götürmüştür.

Gönül İnsanı Olmak: Kendisi de bir gönül insanı olan Tahir Büyükkörükçü Hoca Efendi bir ömür boyu gönülden konuştu, gönüllü konuştu. Onun en çok üzerinde durduğu hususlardan birisi insan gönlünün hakkın Kâbesi olduğu, nazargah-ı ilahi olduğudur.

İslam Kardeşliği: Tahir Büyükkörükçü Hoca Efendi'nin en çok üzerinde durduğu konulardan birisi de İslam kardeşliğidir

O kelimenin tam anlamıyla "bir hitabet dahisiydi." Vaaz etmedeki mahareti sebebiyle Sultan'ül Vaizin olarak anılmıştır. İrsat faaliyetlerini yaklaşık elli yıl kadar sürdürdüğü Konya ve civarındaki bölge halkı için bir kanaat önderi haline gelmiştir.

Tahir Hoca Efendi'nin Vaazının Beslendiği Kaynaklar

Kuran-ı Kerim: Tahir Büyükkörükçü Hoca Efendi dinleyenlere Kur'an ayetlerini kelime kelime, tane tane, sindire sindire anlatır. Kur'an'ın bir kelimesini bile bazen onu öyle yerlere götürür ki söz başında metnini okuduğu ayet-i kerimenin mealini bile vermeden vaazını bitirmek zorunda kalır.

Efendimizin Sünnet-i Seniyyesi: Tahir Büyükkörükçü Hoca Efendi ele aldığı konuyla ilgili Efendi'mizin Sünnet-i Seniyye'sinden azami derecede istifade eder, ettirir.¹¹

Sohbetlerinde muhakkak Mesnevi'ye temas eder. Önce Farsça bir beyit okur, ardından açıklamasını yapar. Her daim lezzetli, tatlı, sade ve narin bir üslubu vardır. "Ben sizi küfeye doldurup cehenneme göndermeyi değil, sırtıma alıp cennete götürmeyi istiyorum" der sık

11 <http://arsiv.ajans5.com/detay/2015/03/06/bir-hitabet-dahisi-tahir-buyukkorukcu-hoca.html>,

sık. Hep cennetin güzelliklerinden bahseder. Bardağın dolu tarafıyla ilgilenir. Aynı zamanda Muhammed İkbâl'i de çok sever, sürekli O'nun şiirlerinden okur. Ladikli Ahmed Ağa'nın kerametler içeren menkıbelerini anlatır.¹²

Hoca Efendi edebiyatla ilgilenir, vaazlarında şiir okumayı ihmal etmezdi. Bilhassa Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî, Muhammed İkbâl ve Molla Câmi hayranlıkla şiirlerini okuduğu büyüklerdir. Şeyh Galib, Nâbî gibi Osmanlı şairlerini hep kürsîye çıkarır, Âkif'i de asla unutmazdı.

Merhum Tahir Büyükkörükçü Hoca Efendi'nin vaazlarının besin değeri oldukça yüksekti. Dinleyenleri hiç sıkmadığı gibi onları adeta bir alemde bir aleme götürür dururdu.

Yasaklar ve Yasaklar

Verdiği vaazlarla etki alanı her geçen gün artmakta, cemaatini camiler almamaktadır. 1960 ihtilalinin sıkıntılı zamanlarında bile vaazlarına devam eder. Şeriatın, düzenin değişmesi gerektiğinden söz eden bu vaazlar çok geçmeden yasaklanır, zira sakıncalıdır. Vaizlik belgesi elinden alınır, 8 ay konuşturulmaz ve nihayetinde sürgüne gönderilir. Peki bir şey değişir mi? Çıkan oku geri yerine koyabilir misiniz? Elbette hayır, Tahir Hoca gittiği her yerde konuşmaya devam eder.

1965'de Denizli'de başlayan salon konuşmaları uzun yıllar çeşitli bölgelerde devam eder. 1968'de İzmir Alsancak Spor Salonu'nda meşhur bir konuşma yapar. Dönemin siyasilerinin de dikkatini çekmiştir bu konuşma. İsmet İnönü'nün meclis kürsüsünden şöyle dediği söylenir: "Düzeninin iki ayağı vardır, biri seçim kanunu, diğeri Konya Müftüsü'dür." Vaazları Türkiye sınırını aşar, Almanya, Avusturya, İsviçre ve Hollanda'da gurbetçilere çeşitli konferanslar verir.

İnsani ve Ahlaki Şahsiyeti

- Dindar bir yaşantıya meczedilmiş bir şahsiyettir.
- Konya'da ilim ve irfan birikimiyle seviye katmış bir şahsiyettir.
- İyilik yapmayı, ihsanda bulunmayı, muhtaçlara yardım etmeyi kendine vazife sayardı.

¹² <http://www.yenisafak.com/yazarlar/mehmetdogan/tahir-buyukkorukcu-olumu-sevdiren-adam-26486> TÂHİR BÜYÜKKÖRÜKÇÜ: ÖLÜMÜ SEVDİREN ADAM

- Misafirperverdi.
- Allah dostlarına dost, düşmanlarına karşı düşmandı.
- Mevlana hayranıydı ve binlerce Mesnevi beytini vaazlarında ezbere okurdu.
- Tasavvufta ise ölçüsü Şeriât'tı. Tasavvuf'a asla dil uzattırmaz ama Şer-i Şerif'e uymayan hallere de asla itibar etmezdi.
- Hayır yapmada önde olmayı sever. Yakınlarına ve çevresine; "Nerede bir hayır işi varsa, sizin de mutlaka payınız, katkınız olsun" diye tavsiye ederdi.
- Hafızlığını tamamlayanları umreye göndererek ödüllendirirdi.
- Haftalık sohbetlerinde mutlaka para toplanır ve bir ihtiyaç sahibine yardım edilirdi.
- "Çok çile çektik. Bir iyi gün görelim, İslâm adına bir oh diyelim de öyle ölelim" derdi.
- "Evladım olsa hepsini İmam-Hatip'ten geçiririm" derdi.
- "Davamız Allah'ın dostlarına dost, düşmanlarına düşman olmaktır. Müslüman olarak doğdum, Müslüman olarak yaşayacağım ve Müslüman olarak öleceğim." düsturunu
- Vaazlarında Kur'an , Hadis ve Selef-i Salih'in sözlerini sık sık söylerdi.
- Başta Ehl-i Beyt olmak üzere Sahabeye büyük saygı ifadeleri kullanırdı.
- Tasavvuf hareketlerinden bahseder, gençlere sûfi klasiklerini okumalarını tavsiye ederdi.
- Bediüzzaman'ın Risale'lerinden alıntılar yapar, onun sözlerini inceden inceye şerh ederdi.

Henüz hayatta iken Konya 3. Organize Sanayi'nde (2009) vefatından sonra da Konya Erenköy mahallesi yakınlarında (2015) adına inşa edilen camiler, Meram Gülbahçe'de açılan İmam Hatip Okulu (2014) ve Erenköy'deki evinde bulunan kütüphanesiyle hatırası yad edilmektedir. Üç kız bir erkek evladı vardır.

ESERLERİ

1. Hakîkî Vechesiyle Mevlâna ve Mesnevî
2. İslâm'da Edeb
3. Mevlânâ ve Mesnevî Gözüyle Peygamber Efendimiz
4. Mübarek Ramazan ve Oruç
5. Müslüman Peygamberini Tanımalısı

Vefatı:

Koca bir ömrü ilim, irfan ve dine hizmet uğurunda geçen Tahir Büyükkörükçü solunum yetmezliği rahatsızlığı sebebiyle bir ay boyunca hastanede tedavi görmüş ve 86 yaşındayken 5 Mart 2011 tarihinde 06:00 sularında ruhunu rabbinin rahmetine teslim etmiştir. Cenaze namazı Konya Kapu camisinde oğlu Abdurrahman Büyükkörükçü tarafından kılınmış, naaşı Üçler Mezarlığı'na omuzlarda onbinlerce müslüman tarafından götürülmüş ve burada ebedi istirahatgâhına tevdi edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Abdurrahman Büyükkörükçü, "İz Bırakan Vaizler- Tahir Büyükkörükçü" , Vaaz ve Vâzilik Sempozyumu, Ankara 2013, II, 545-559.
- Arslan, Esat. Türk Parlamento Tarihi: TBMM-XVI. Dönem (1977-1980), Ankara 2012, II, 1020, 1066, 1109; III. 1598
- Atçeken, İsmail Hakkı, "Tahir Büyükkörükçü", Konya Ansiklopedisi, Konya 2011, II, 217-218;
- Büyükkörükçü, Abdurrahman, Altınoluk Dergisi, 2011 – Nisan, Sayı: 302
- Diyanet İşleri Başkanlığı Biyografik Teşkilat Albümü: 1924-1989, Ankara 1989, s. 156
- Düzdağ, M. Ertuğrul , Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar 3, İstanbul 2007, s.354-362
- Hasan Hüseyin Varol, Yaşadıklarım ve Gördüklerim, Konya 2015, s. 235-242,
- <http://arsiv.ajans5.com/detay/2015/03/06/bir-hitabet-dahisi-tahir-buyukkorukcu-hoca.html>, Bir hitabet dahisi: Tahir Büyükkörükçü Hoca, Erişim:106.03.2015 07:14:18
- <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/> (18.05.2015).
- <http://gencdergisi.com/9126-vaizlerin-sultani-tahir-buyukkorukcu.html>
- Erişim: 06.03.2015 07:14:28
- <http://www.yenisafak.com/yazarlar/mehmetdogan/tahir-buyukkorukcu-olumu-sevdiren-adam-26486> Erişim: 06. 03.2015 07:14:00
- Karaçam, İsmail, Hatıralar, İstanbul 2009, s.121.

Kısakürek, Necip Fazıl, "Çerçeve", Yeni İstanbul Gazetesi, 8 Mart 1968.
Kısakürek, Necip Fazıl, "Noktalama", Yeni İstanbul Gazetesi, 17 Ocak 1965.
Kısakürek, Necip Fazıl, "Çerçeve", Yeni İstanbul Gazetesi, 19 Mart 1965.
Konya Müftülüğü arşivindeki özlük dosyası, dosya nr. 973
TBMM arşivindeki özlük dosyası, dosya nr. 1367;
Yeni Konya, 25 Ocak 1967
Yenimeram Gazetesi, 18.08.1964